

دانش و پژوهش در روان‌شناسی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (اصفهان)

شماره نوزدهم و بیستم - بهار و تابستان ۱۳۸۳

صص ۷۴ - ۵۱

رابطه بین جو عاطفی خانواده با سازگاری فردی - اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان دبیرستانهای پسرانه شهرستان مسجد سلیمان

محمدحسین محبی نورالدین وند^۱ - منیجه شهنی ییلاق^۲

غلامرضا پاشا^۳

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی جو عاطفی خانواده با سازگاری فردی - اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان پسر دبیرستانهای شهرستان مسجد سلیمان در سال ۸۲ - ۱۳۸۱ می باشد. آزمودنیها ۲۴۰ نفر از دانش آموزان دبیرستانهای این شهرستان بودند که به طور تصادفی و با روش نمونه گیری چند مرحله ای انتخاب شدند. پژوهش حاضر از نوع توصیفی و با روش همبستگی است. فرضیه های پژوهش به طور کلی عبارت بودند از اینکه بین جو عاطفی خانواده و سازگاری این دانش آموزان رابطه ساده و چندگانه وجود دارد. برای سنجش فرضیه ها از پرسشنامه روابط عاطفی اعضای خانواده هیل برن، مقیاس ۱۸۰ ماده ای شخصیتی کالیفرنیا و معدل دو ترم تحصیلی

۱- کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی

۲- استاد و عضو هیأت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز

۳- استادیار و عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی اهواز

دانش‌آموزان استفاده گردید. برای تحلیل داده‌ها از روشهای آمار توصیفی و استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و ضریب همبستگی چندگانه) استفاده شد. نتایج نشان داد که بین جو عاطفی خانواده با سازگاری فردی - اجتماعی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($r=0/461$ و $P<0/0001$). همچنین بین جو عاطفی خانواده با سازگاری فردی ($r=0/32$ و $P<0/01$) و از طرفی با سازگاری اجتماعی ($r=0/416$ و $P<0/0001$) و همچنین بین جو عاطفی خانواده با عملکرد تحصیلی ($r=0/16$ و $P<0/05$) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. براساس نتایج بین هشت حیطه جو عاطفی و حیطه‌های مختلف سازگاری فردی - اجتماعی و عملکرد تحصیلی رابطه چندگانه (MR) وجود دارد. تحلیل رگرسیون نشان داد که نقش مجموع حیطه‌های جو عاطفی خانواده از نقش تک تک آنها در تبیین و پیش‌بینی سازگاری فردی - اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان بیشتر است.

کلید واژه‌ها: جو عاطفی خانواده، سازگاری فردی - اجتماعی و عملکرد تحصیلی.

مقدمه

یکی از مؤثرترین عوامل رشد انسان محیط خانوادگی است. کودکان در محیط خانواده، حس محبت و امنیت و توانایی یادگیری را کسب می‌کنند و از طریق کیفیت روابط بین والدین خود و همچنین بازی کردن با برادران و خواهران خود و با سایر کودکان مهارت‌های اجتماعی لازم را برای سازگاری بهتر می‌آموزند (کالات، ۱۹۹۶).

خانواده اولین پایه‌گذار شخصیت، ارزشها و معیارهای فکری است که نقش مهمی در تعیین سرنوشت و سبک و خط‌مشی آینده فرد دارد و اخلاق و سلامت روان فرد تا حدود بسیاری در گرو آن است. واکنش کودک به محیط خود بالطبع تحت تأثیر موازین اجتماعی و فرهنگی گروه خانواده است که در میان آنها بزرگ شده است (شعاری‌نژاد، ۱۳۶۴). ماهیت جو عاطفی خانواده که شامل روابط والدین نسبت به فرزندان، فرزندان نسبت به یکدیگر و والدین نسبت به هم است، می‌تواند در ایجاد سازگاری کودک و نوجوان تسهیل‌کننده و یا بازدارنده باشد. نوجوانانی که در خانواده‌های مملو از سوءظن، عیبجویی، سرزنش و بی‌اعتنایی عاطفی بزرگ می‌شوند در ساختن هویت خویش و ایجاد روابط مطلوب با دیگران دچار مشکل خواهند بود (نوابی‌نژاد، ۱۳۸۰).

والدین ناآگاه و بی توجه به اهمیت رفتار گرم و صمیمانه با فرزندان، با ایجاد محیطی ناخوشایند در خانه، فرزندان ناسازگار خواهند داشت، این تنها یکی از آثار و نتایج سردی عاطفی حاکم بر خانواده است. چه بسیارند کودکان و نوجوانانی که به دلیل نامساعد بودن محیط خانوادگی و عدم دریافت محبت کافی و نداشتن محیطی گرم و اطمینان بخش، اقدام به رفتارهای ضد اجتماعی نموده، سر از کانونهای اصلاح و تربیت در آورده اند یا دچار افسردگی، در خود فرو رفتگی، کاهش عزت نفس، ناسازگاری و پرخاشگری شده و در ارتباط با همکلاسان و پیشرفت تحصیلی ناموفق بوده اند (نوابی نژاد، ۱۳۸۰). تحقیقات بسیاری حاکی از آن است که ارضای نیازهای عاطفی موجب سلامت روان و سازگاری و موفقیت می گردد و برعکس ارضا نشدن و یا ارضای ناقص این نیازها سبب بروز اختلالات، ناسازگاری و عدم موفقیت می گردد. بلوم در سال ۱۹۶۱ برای اولین بار توجه خود را به رابطه عاطفی والدین و فرزندان نظیر تشویق والدین، حمایت، اشتیاق، انگیزش و ارتباط آن با پیشرفت تحصیلی کودکان جلب نمود. وی دریافت چنین ارتباطی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان همسویی زیادی دارد (کرسو، ۱۹۸۴، ترجمه صالحی، ۱۳۷۳). ایلینگورث (۱۹۸۶) نیز نحوه برخورد والدین نسبت به کودک را در زمره عواملی می داند که وی را در معرض خطر روان شناختی قرار می دهد. توجه بیش از اندازه، محافظت زیاد، اضطراب زیاد درباره کودک، وجود انضباط بیش از اندازه در خانواده و یا نبود آن، وجود خصومت، اظهار نارضایتی، تحقیر، سرزنش کردن، طعنه زدن، استهزا و استفاده نکردن از تشویق و تمجید نیز از جمله این عوامل هستند. ویکو (۱۹۹۳) پژوهشی در مورد ارتباط والدین - فرزندان، سازگاری روان شناختی و طفره رفتن با این فرض که بروز طفره، نتیجه اختلال عملکرد الگوهای خانوادگی و وجود جدایی روانی کودکان و والدین از یکدیگر است، انجام داد. وی دریافت که طفره رفتن (عمومی) در دختران با نظارت و مهار بیش از حد والدین مربوط می باشد. در این پژوهش شدت طفره از انجام تکالیف آموزشی، با طرد از طرف مادر و مراقبت پدری ارتباط داشته است. همچنین میزان بالای طفره از انجام تکالیف در آموزشگاه با وابستگی کامل دختران به پدرانشان مربوط می باشد. کوردک و فاین (۱۹۹۴) طی تحقیقاتی به این نتیجه رسیدند که پذیرش در خانواده و مهار خانواده به عنوان عوامل تعیین کننده سازگاری در نوجوانان مطرح می باشند. در این تحقیق از ۲ نمونه به تعداد ۸۵۱ و ۲۶۹ نوجوان استفاده شده بود. در نمونه اول خود گزارش دهی

در مورد کفایت روانی - اجتماعی آزمودنیها و مشکلات خودگردانی ابعاد سازگاری را مشخص می‌کرد.

در نمونه دوم درجه‌بندی همسالان از تواناییهای آزمودنی مشخص‌کننده ابعاد سازگاری بود. در هر دو نمونه پذیرش از طرف خانواده و مهار مناسب خانوادگی به طور مثبت با سازگاری مربوط بود. لاستر، مک‌آدو و پیپز (۱۹۹۴) تحقیقی به منظور شناسایی عوامل مرتبط با پیشرفت تحصیلی و سازگاری در کودکان آمریکایی - آفریقایی تبار انجام دادند. نتایج تحقیق آنها بیانگر رابطه مثبت میان عوامل نامطلوب موجود در محیط خانواده و مشکلات آموزشی و رفتاری کودکان بوده است. چائو (۱۹۹۴) نیز طی تحقیقات خود به این نتیجه رسید که افت تحصیلی کودکان چینی در مقایسه با کودکان آمریکایی - اروپایی تبار بیشتر است و علت آن نظارت بیش از حد و شیوه تربیتی آمرانه والدین چینی است که به طور طبیعی با طرد و عدم پذیرش کودک همراه است. فرجاد (۱۳۷۲) در مطالعه‌ای با عنوان چگونگی برخورد خانواده و تأثیر آن در نوع و رفتار کودک و نوجوان معتقد است که محبت و خشونت والدین در رفتار کودکان و نوجوانان تأثیر خواهد گذاشت. ناهنجاری و ناسازگاری رفتار کودکان و نوجوانان از سبزه‌های والدین و یا بی‌توجهی معلمان به آنها ناشی می‌شود. نگرش‌ها و الگوهای رفتاری که کودکان در جریان رشد خود فرا می‌گیرند، شبیه نگرش‌ها و الگوهای رفتاری است که در والدین آنها دیده می‌شود.

محسنی کوجصفهانی (۱۳۷۶) در پژوهش خود در رابطه با افت تحصیلی، از دانش‌آموزان خواسته بود که مهمترین عواملی که موجب افت تحصیلی در آنها می‌شود را نام ببرند. نتایج حاکی از آن است که از نظر دانش‌آموزان خانواده مهمترین عاملی است که در پیشرفت تحصیلی آنها مؤثر است. به طوری که در حدود ۶۵ درصد از دختران و ۷۰ درصد از پسران عقب‌ماندگی تحصیلی خود را ناشی از عوامل مربوط به خانواده خود می‌دانستند. همچنین پژوهش بر روی دانش‌آموزان پسر مدارس راهنمایی اهواز بیانگر آن است که ارضای نیازهای عاطفی نوجوانان در خانواده با سازگاری فردی - اجتماعی آنان رابطه مثبت و معنادار دارد (شریفی، ۱۳۷۶).

بنابراین همان‌طور که نتایج تحقیقات نشان می‌دهد با توجه به اهمیت و نقشی که خانواده به ویژه والدین در رشد و شکوفایی استعدادها و فطری و به وجود آمدن احساس سازگاری یا ناسازگاری در کودک دارند، شایسته است که به هنگام بررسی نحوه

سازگاری و عملکرد دانش آموزان در مدرسه، خانواده و روابط حاکم بر آن مورد تجزیه و تحلیل دقیق قرار گیرد. از این رو هرگونه اقدام در جهت شناسایی و درمان اختلالات عاطفی، رفتاری و مشکلات تحصیلی دانش آموزان مستلزم به دست آوردن تصویری واقعی از وضعیت و روابط عاطفی موجود در خانواده دانش آموزان است.

اهداف و فرضیه‌های پژوهش

در این پژوهش اهداف زیر مورد نظر می‌باشد:

- ۱- بررسی رابطه بین جو عاطفی خانواده، سازگاری فردی - اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان پسر دبیرستانهای شهرستان مسجد سلیمان.
- ۲- بررسی رابطه چندگانه بین هشت حیطه جو عاطفی خانواده با سازگاری فردی - اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان پسر دبیرستانهای شهرستان مسجد سلیمان. به عبارت دیگر پژوهشگر بر آن است تا بداند که آیا نقش مجموع حیطه‌های جو عاطفی خانواده با هم در پیش‌بینی سازگاری فردی - اجتماعی و عملکرد تحصیلی این دانش آموزان از نقش تک‌تک آنها بیشتر است. با توجه به این اهداف و ابزارهای به کار گرفته شده در این پژوهش (مقیاس جو عاطفی خانواده با ۸ حیطه فرعی و آزمون شخصیتی کالیفرنیا (CTP) شامل ۲ بخش سازگاری فردی و اجتماعی و ۱۲ حیطه) در اینجا صرفاً به تدوین کلی فرضیه‌ها می‌پردازیم و از ذکر فرضیه‌های فرعی خودداری می‌کنیم.
- ۱- بین جو عاطفی خانواده و سازگاری فردی دانش آموزان پسر دبیرستانهای شهرستان مسجد سلیمان رابطه معنادار وجود دارد.
- ۲- بین جو عاطفی خانواده و سازگاری اجتماعی دانش آموزان پسر دبیرستانهای شهرستان مسجد سلیمان رابطه معنادار وجود دارد.
- ۳- بین جو عاطفی خانواده و سازگاری فردی - اجتماعی دانش آموزان پسر دبیرستانهای شهرستان مسجد سلیمان رابطه معنادار وجود دارد.
- ۴- بین جو عاطفی خانواده و عملکرد تحصیلی دانش آموزان پسر دبیرستانهای شهرستان مسجد سلیمان رابطه معنادار وجود دارد.
- ۵- رابطه چندگانه بین ۸ حیطه جو عاطفی خانواده و نمره کل سازگاری فردی دانش آموزان پسر دبیرستانهای شهرستان مسجد سلیمان از رابطه ساده هر یک از آنها با سازگاری فردی بیشتر است.

۶- رابطه چندگانه بین ۸ حیطة جو عاطفی خانواده و نمره کل سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان پسر دبیرستانهای شهرستان مسجد سلیمان از رابطه ساده هر یک از آنها با سازگاری اجتماعی بیشتر است.

۷- رابطه چندگانه بین ۸ حیطة جو عاطفی خانواده و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان پسر دبیرستانهای شهرستان مسجد سلیمان از رابطه ساده هر یک از آنها بیشتر است.

روش

جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش‌آموزان پسر دبیرستانهای شهرستان مسجد سلیمان در سال تحصیلی ۸۲-۱۳۸۱ با تعداد تقریبی ۳۰۰۰ نفر است.

نمونه این پژوهش تعداد ۲۴۰ نفر از دانش‌آموزان بودند که براساس تخمین شخصی و همچنین سوابق تحقیقاتی انجام شده در این زمینه با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای انتخاب گردیدند. از بین ۱۰ دبیرستان پسرانه این شهرستان تعداد ۵ دبیرستان به‌طور تصادفی انتخاب شدند و سپس متناسب با تعداد دانش‌آموزان مشغول به تحصیل در پایه‌های مختلف در هر دبیرستان ۲ کلاس (و در مجموع ۱۰ کلاس) به‌طور تصادفی به‌عنوان اعضای نمونه پژوهش انتخاب گردیدند. ضمناً میانگین سنی آزمودنیها ۱۶/۴۶ سال و انحراف معیار آنها ۰۸/۰۱ می‌باشد. در جدول ۱ توزیع فراوانی تعداد کلاسهای پایه‌های اول، دوم و سوم ارائه شده است.

جدول ۱- توزیع فراوانی تعداد کلاسها براساس پایه‌های تحصیلی

پایه	اول	دوم	سوم
تعداد کلاس	۳	۳	۴

ابزار پژوهش

در این پژوهش برای اندازه‌گیری جو عاطفی خانواده^۱ از مقیاس روابط عاطفی خانواده استفاده شد. این مقیاس را هیل‌برن^۲ (۱۹۶۴، نقل از موسوی شوشتری، ۱۳۷۶) به‌منظور سنجش میزان مهرورزی در تعاملات کودک - والدین ساخته است. این مقیاس

1- Affective Atmosphere of family

2- Heilburn

دارای هشت حیطه محبت، نوازش، تأیید کردن، تجربه‌های مشترک، هدیه دادن، تشویق کردن، اعتماد کردن و احساس امنیت است. کل مقیاس شامل شانزده پرسش و هر خرده مقیاس در برگیرنده دو پرسش است. پرسشهای فرد به پیوند عاطفی پدر و فرزند و پرسشهای زوج به پیوند عاطفی مادر و فرزند اختصاص دارند. برای هر پرسش نیز پنج پاسخ در نظر گرفته شده است که به این پاسخها طبق شیوه پنج‌رتبه‌ای (از یک تا پنج) امتیاز داده می‌شود. همچنین به منظور سنجش سازگاری فردی - اجتماعی دانش‌آموزان از مقیاس شخصیت‌سنج کالیفرنیا^۱ (CTP) استفاده گردید. این مقیاس را کلارک^۲ و همکاران (۱۹۵۳، نقل از موسوی شوشتری، ۱۳۷۶) به منظور سنجش سازگاری‌های مختلف زندگی ساخته‌اند که از دو بخش و در مجموع ۱۸۰ پرسش تشکیل شده است. هر بخش آزمون دارای شش خرده آزمون و ۹۰ پرسش است. یک بخش آزمون به سازگاری فردی و بخش دیگر آن به سازگاری اجتماعی اختصاص دارد. خرده آزمون‌های بخش اول و دوم به ترتیب عبارت‌اند از اتکای به نفس، درک ارزش شخصی، آزادی فردی، وابستگی، تمایلات واپس‌زده، نشانگان عصبی، قالبهای اجتماعی، مهارتهای اجتماعی، تمایلات ضد اجتماعی، روابط خانوادگی، روابط آموزشی و روابط اجتماعی.

به هر پرسش با یکی از دو گزینه بله و خیر پاسخ داده می‌شود. طبق دستورالعمل آزمون، به پاسخ مورد انتظار امتیاز یک و به پاسخ خطا، امتیاز صفر تعلق می‌گیرد. بجز از خرده آزمون‌های وابستگی، تمایلات واپس‌زده، نشانگان عصبی، قالبهای اجتماعی و تمایلات ضد اجتماعی نحوه نمره‌گذاری به صورتی است که پاسخ همسو با آنها صفر و پاسخ ناهمسو با آنها امتیاز یک می‌گیرند. برای ارزیابی اعتبار این دو آزمون موسوی شوشتری با همکاری شکرکن و حقیقی (۱۳۷۶) دو پرسشنامه ملاک که به نوعی متفاوت به ارزیابی حیطه‌های این دو مقیاس می‌پردازند، تهیه کردند که نتایج حاکی است که اعتبار این دو آزمون در حد مطلوب است و می‌توان به نتایج آن اعتماد کرد. همچنین در این پژوهش ضرایب پایایی این دو آزمون با استفاده از روش آلفای کرونباخ و تصنیف به دست آمده که نتایج آن در جدول ۲ درج شده‌اند.

جدول ۲- ضرایب پایایی ابزارهای پژوهش

ضرایب پایایی		مقیاس
تصنیف	آلفای کرونباخ	
۰/۵۴	۰/۸۲	پرسشنامه روابط عاطفی اعضای خانواده
۰/۴۱	۰/۶۹	زیرمقیاس سازگاری فردی از شخصیت‌سنج کالیفرنیا
۰/۴۹	۰/۷۶	زیرمقیاس سازگاری اجتماعی از شخصیت‌سنج کالیفرنیا
۰/۴۲	۰/۷۵	پرسشنامه سازگاری فردی - اجتماعی شخصیت‌سنج کالیفرنیا

همچنین به منظور سنجش عملکرد تحصیلی آزمودنیها، از معدل کل دانش آموزان پایه‌های سه‌گانه دبیرستانها در دو نیمسال تحصیلی ۸۲ - ۱۳۸۱ به‌عنوان شاخص عملکرد تحصیلی استفاده شد.

شیوه اجرا

پس از گزینش تصادفی نمونه‌ها با کمک مسؤلان هر دبیرستان آزمودنیها در کلاس گرد هم آمدند، قبل از ارائه آزمونها، آزمونگر ابتدا درباره هدف پژوهش توضیح داد که برای انجام این پژوهش به‌طور کاملاً تصادفی انتخاب شده‌اند و مشارکت آنها در این پژوهش اختیاری است و نیازی به درج نام و نام خانوادگی آنها نیست. همچنین در دستورالعمل یکسان آزمونها ضمن ارائه راهنمایی در مورد نحوه پاسخگویی آزمونها از آزمودنیها خواسته شد، هیچ گزینه‌ای را بدون پاسخ نگذارند. سپس پاسخ‌دهندگان ابتدا به پرسشنامه سازگاری فردی - اجتماعی (CTP) و سپس به پرسشنامه جو عاطفی خانواده و مشخصات فردی پاسخ دادند.

روش تحلیل داده‌ها

در این پژوهش به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش آمار توصیفی مانند: توزیع فراوانی، درصد، درصد تراکمی، محاسبه میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر نمره و روشهای آمار استنباطی مانند ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون چندگانه به روش ورود همزمان (گام به گام) و همچنین آلفای کرونباخ و تصنیف برای سنجش پایایی آزمونها استفاده گردید. تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS/PC انجام گرفت و سطح معناداری برای کلیه ضرایب برابر $\alpha = 0/05$ در نظر گرفته شد.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های پژوهش در دو قسمت شامل یافته‌های توصیفی و یافته‌های مربوط به فرضیه‌ها تنظیم شده‌اند که به ترتیب ارائه می‌گردند:

جدول ۳- یافته‌های توصیفی مربوط به نمره‌های آزمودنیها در مقیاس روابط عاطفی

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	حداقل نمره	حداکثر نمره	تعداد نمونه
محبت	۸/۳۹	۱/۶۴	۲	۱۰	۲۴۰
نوازش	۶/۹۸	۲/۲۱	۲	۱۰	۲۴۰
تأیید کردن	۶/۷۹	۱/۹۱	۲	۱۰	۲۴۰
تجربه‌های مشترک	۵/۹۵	۲/۱۹	۲	۱۰	۲۴۰
هدیه دادن	۶/۳۸	۲/۲۹	۲	۱۰	۲۴۰
تشویق کردن	۷/۹۳	۱/۷۵	۲	۱۰	۲۴۰
اعتماد کردن	۸/۳۲	۱/۷۶	۲	۱۰	۲۴۰
احساس امنیت	۸/۱۱	۱/۸۸	۲	۱۰	۲۴۰
نمره رابطه پدر - فرزند	۲۹/۲۵	۶/۰۸	۹	۴۰	۲۴۰
نمره رابطه مادر - فرزند	۳۱/۰۱	۵/۵۱	۱۳	۴۰	۲۴۰
نمره کل روابط عاطفی	۵۸/۸۸	۱۱/۱۴	۲۵	۸۰	۲۴۰

همان‌طور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، بیشترین میانگین مربوط به متغیر محبت کردن ($X = ۸/۳۹$) و کمترین میانگین مربوط به تجربه‌های مشترک ($X = ۵/۹۵$) می‌باشد. در ضمن بیشترین انحراف معیار مربوط به هدیه دادن ($SD = ۲/۲۹$) و کمترین آن را محبت کردن ($SD = ۱/۶۴$) دارا می‌باشد. همچنین با مقایسه میانگین‌ها، مشاهده می‌شود که میانگین نمره رابطه مادر - فرزندی ($X = ۳۱/۰۱$) از میانگین نمره رابطه پدر - فرزند ($X = ۲۹/۳۹$) بیشتر است.

جدول ۴- یافته‌های توصیفی مربوط به نمره‌های آزمودنیها در مقیاس شخصیت سنج کالیفرنیا

شخصیت‌سنج کالیفرنیا	میانگین	انحراف معیار	حداقل نمره	حداکثر نمره	تعداد نمونه
اتکای به نفس	۷/۷۱	۱/۶۸	۴	۱۳	۲۴۰
درک ارزش خود	۷/۸۹	۲/۰۶	۳	۱۴	۲۴۰
آزادی شخص	۷/۷۲	۱/۹۸	۳	۱۴	۲۴۰
احساس وابستگی	۸/۰۶	۱/۶۵	۵	۱۴	۲۴۰
تمایلات واپس زده	۷/۵۳	۳/۰۳	۰	۱۵	۲۴۰
نشانگان عصبی	۷/۲۲	۳/۰۳	۰	۱۵	۲۴۰
قالبهای اجتماعی	۷/۵۵	۲/۱۵	۳	۱۲	۲۴۰
مهارتهای اجتماعی	۷/۸۳	۱/۵۰	۴	۱۱	۲۴۰
علائق ضد اجتماعی	۷/۵۵	۱/۸۶	۳	۱۲	۲۴۰
روابط خانوادگی	۷/۵۰	۱/۵۴	۳	۱۳	۲۴۰
روابط مدرسه‌ای	۷/۱۷	۱/۵۳	۳	۱۱	۲۴۰
روابط اجتماعی	۷/۷۱	۲/۱۷	۲	۱۳	۲۴۰
نمره کل سازگاری فردی	۴۶/۱۵	۶/۵۳	۳۲	۷۳	۲۴۰
نمره کل سازگاری اجتماعی	۴۵/۳۳	۴/۲۹	۳۳	۶۲	۲۴۰
نمره کل سازگاری فردی - اجتماعی شخصیت‌سنج کالیفرنیا	۹۱/۴۸	۸/۵۵	۷۱	۱۲۷	۲۴۰

همان‌گونه که جدول ۴ نشان می‌دهد در شش حیطه اول مقیاس شخصیت‌سنج کالیفرنیا، بیشترین میانگین مربوط به احساس وابستگی ($X = ۸/۰۶$) و کمترین میانگین مربوط به نشانگان عصبی ($X = ۷/۲۲$) است. در ضمن بیشترین انحراف معیار متعلق به دو حیطه تمایلات واپس‌زده و نشانگان عصبی ($SD = ۳/۰۳$) و کمترین انحراف معیار نیز متعلق به حیطه احساس وابستگی ($SD = ۱/۶۵$) می‌باشد. همچنین در شش حیطه دوم

مقیاس SIP، بیشترین میانگین مربوط به روابط مدرسه‌ای ($\bar{X} = 7/17$) است. در ضمن بیشترین انحراف معیار متعلق به روابط اجتماعی ($SD = 2/17$) و کمترین انحراف معیار متعلق به حیطه مهارت‌های اجتماعی ($SD = 1/50$) می‌باشد. لازم به ذکر است میانگین نمره کل سازگاری فردی ($\bar{X} = 46/15$) از میانگین نمره کل سازگاری اجتماعی ($45/33$) $\bar{X} =$ بیشتر است و همین‌طور انحراف معیار سازگاری فردی ($SD = 6/53$) از انحراف معیار نمره کل سازگاری اجتماعی ($SD = 4/29$) نیز بیشتر است.

اینک به شرح و توضیح نتایج بررسی هر یک از فرضیه‌های پژوهش می‌پردازیم:
فرضیه اول: بین جو عاطفی خانواده (۸ حیطه) و سازگاری فردی دانش‌آموزان پسر دبیرستانهای شهرستان مسجد سلیمان رابطه معناداری وجود دارد. نتایج بررسی آزمون فرضیه اول در جدول ۵ ارائه شده است.

همان‌طور که جدول ۵ نشان می‌دهد بین نمره کل جو عاطفی خانواده و هر یک از حیطه‌های آن با سازگاری فردی آزمودنیها همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد همچنین مطابق این جدول نتایج همبستگی بین حیطه‌های جو عاطفی خانواده و هر کدام از حیطه‌های ششگانه سازگاری فردی آزمودنیها حاکی از آن است که:
الف - فقط بین تشویق کردن و نمره اتکای به نفس (حیطه ۱ سازگاری فردی) رابطه معنادار وجود دارد.

ب - به استثنای حیطه‌های محبت کردن، نوازش کردن و هدیه دادن بین سایر حیطه‌های جو عاطفی خانواده با درک ارزش خویش (حیطه ۲ سازگاری فردی) رابطه معنادار وجود دارد.

پ - بین هیچ‌کدام از حیطه‌های جو عاطفی خانواده با نمره آزادی شخصی (حیطه ۳ سازگاری فردی) و احساس وابستگی (حیطه ۴ سازگاری فردی) رابطه معنادار به دست نیامد.

ت - به استثنای حیطه‌های تأیید کردن و تجربه‌های مشترک، بین سایر حیطه‌های جو عاطفی و نمره تمایلات واپس زده (حیطه ۵ سازگاری فردی) رابطه معنادار وجود دارد.

ث - بین همه حیطه‌های جو عاطفی خانواده و نشانگان عصبی (حیطه ۶ سازگاری فردی) رابطه معنادار وجود دارد.

جدول ۵- ضرایب همبستگی ساده بین نمره ۸ حیطه جو عاطفی خانواده و ۶ حیطه سازگاری فردی

حیطه‌های مقیاس جو عاطفی خانواده	نوازش	تأیید کردن	تجربه‌های منفی	هدیه دادن	تشویق کردن	اعتماد کردن	احساس امنیت	نمره کل جو عاطفی
ارتکاب به نفس	۰/۰۷۶	۰/۰۴۶	۰/۰۶۸	۰/۰۱۱	۰/۰۳۳	۰/۱۲۵*	۰/۰۱۳	۰/۱۱۱
	P	۰/۲۴۱	۰/۴۸	۰/۲۹۵	۰/۸۶	۰/۶۱۲	۰/۰۵۴	۰/۰۸۸
درک ارزش خویش	۰/۰۶۸	۰/۰۴۹	۰/۱۳۱*	۰/۱۳۱**	۰/۰۶۷	۰/۱۳۹*	۰/۱۴۶*	۰/۱۴۷**
	P	۰/۲۹۶	۰/۴۴۸	۰/۰۴۲	۰/۳۰۴	۰/۰۳	۰/۰۲	۰/۰۱
آزادش شخص	۰/۱۱۵	۰/۰۸۱	۰/۰۳۶	۰/۰۱۲	۰/۰۶۷	۰/۰۱۵	۰/۰۷۲	۰/۰۶۷
	P	۰/۰۷۷	۰/۲۱۳	۰/۵۷۶	۰/۸۵۴	۰/۸۱۲	۰/۲۶۶	۰/۲۲۲
احساس وابستگی	۰/۰۷۸	۰/۰۱۸	۰/۱۰۲	۰/۰۱۲	۰/۰۱۱	۰/۰۱۶	۰/۰۱۹	۰/۰۴۷
	P	۰/۲۷۷	۰/۷۸۷	۰/۱۱۵	۰/۸۵۲	۰/۸۶۸	۰/۷۷۹	۰/۴۴۶
تصایلات و اِپس زده	۰/۲۱۹**	۰/۱۴۲*	۰/۰۵۲	۰/۰۹۱	۰/۲۳۳**	۰/۱۸۴**	۰/۲۳۴**	۰/۲۲۵**
	P	۰/۰۰۱	۰/۰۰۲	۰/۴۲۴	۰/۱۶۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۴	۰/۰۰۰۱
شناختگان معصوم	۰/۱۴۳*	۰/۱۹۷**	۰/۲۱۱**	۰/۲۵۴**	۰/۱۸۰**	۰/۲۱۸**	۰/۱۷۶**	۰/۲۹۰**
	P	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۲	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۵	۰/۰۰۱	۰/۰۰۶
نمره کل سازگاری فردی	۰/۱۳۳*	۰/۲۹۷**	۰/۲۱۳**	۰/۱۷۸**	۰/۲۳۳**	۰/۲۵۴**	۰/۲۱۶**	۰/۲۶۹**
	P	۰/۰۰۴	۰/۰۰۷	۰/۰۰۱	۰/۰۰۶	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰۱

N = ۲۴۰ * P < ۰/۰۵ ** P < ۰/۰۱

فرضیه دوم: بین جو عاطفی خانواده (۸ حیطه) و سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان پسر دبیرستانهای شهرستان مسجد سلیمان رابطه معنادار وجود دارد. نتایج آزمون فرضیه دوم در جدول ۶ نشان داده شده است.

همان‌طور که جدول ۶ نشان می‌دهد، بین نمره کل جو عاطفی خانواده و هر یک از حیطه‌های آن با سازگاری اجتماعی آزمودنیها همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد همچنین مطابق این جدول نتایج همبستگی بین حیطه‌های جو عاطفی خانواده و هر کدام از حیطه‌های ششگانه سازگاری اجتماعی آزمودنیها حاکی از آن است که:

الف - بین همه حیطه‌های جو عاطفی خانواده و نمره قالبهای اجتماعی (حیطه ۱ سازگاری اجتماعی) رابطه معنادار وجود دارد.

ب - به استثنای دو حیطه نوازش کردن و تشویق کردن بین سایر حیطه‌های جو عاطفی خانواده و مهارتهای اجتماعی (حیطه ۲ سازگاری اجتماعی) رابطه معنادار وجود دارد.

پ - به استثنای سه حیطه محبت کردن، نوازش کردن و هدیه دادن، بین سایر حیطه‌های جو عاطفی خانواده و نمره علایق ضد اجتماعی (حیطه ۳ سازگاری اجتماعی) رابطه معنادار وجود دارد.

ت - از بین حیطه‌های جو عاطفی خانواده، فقط بین چهار حیطه تجربه‌های مشترک، هدیه دادن، تشویق کردن و احساس امنیت با نمره روابط خانوادگی (حیطه ۴ سازگاری اجتماعی) رابطه معنادار وجود دارد.

ث - بین همه حیطه‌های جو عاطفی خانواده و نمره روابط مدرسه‌ای (حیطه ۵ سازگاری اجتماعی) رابطه معنادار وجود دارد.

ج - به استثنای سه حیطه تجربه‌های مشترک، هدیه دادن و تشویق کردن، بین سایر حیطه‌های جو عاطفی خانواده و نمره روابط اجتماعی (حیطه ۶ سازگاری اجتماعی) رابطه معنادار وجود دارد.

فرضیه سوم: بین جو عاطفی خانواده (۸ حیطه) و سازگاری فردی - اجتماعی دانش‌آموزان پسر دبیرستانهای شهرستان مسجد سلیمان رابطه معنادار وجود دارد. نتایج بررسی این فرضیه در جدول ۷ ارائه شده است.

همان‌طور که جدول ۷ نشان می‌دهد بین نمره کل جو عاطفی خانواده و حیطه‌های مربوط به آن با نمره کل سازگاری فردی - اجتماعی شخصیت سنج کالیفرنیا آزمودنیها در سطح $P < 0/001$ همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد.

جدول ۶- ضرایب همبستگی بین نمونه ۸ حیطه جوژ عاطفی خانواده و ۶ حیطه سازگاری اجتماعی

حیطه‌های مقیاس جوژ عاطفی خانواده	تواضع	تابند کردن تجربه‌های مشترک	هدیه دادن	تشریح کردن اعتماد کردن احساس امنیت	نمره کل جوژ عاطفی
تابیهای اجتماعی	۰/۱۴۳*	۰/۲۱۶**	۰/۲۳۸**	۰/۲۲۲**	۰/۱۲۹#
	۰/۰۵۶	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۳۶	۰/۰۰۰۱
مهارت اجتماعی	۰/۱۲۳*	۰/۰۶۴	۰/۱۷۳**	۰/۱۰۵	۰/۱۶۴*
	۰/۰۵۶	۰/۳۲۱	۰/۰۰۷	۰/۱۰۴	۰/۰۰۸
علاقین ضد اجتماعی	۰/۰۷۰	۰/۰۵۴	۰/۱۳۹*	۰/۱۹۳**	۰/۲۱۱**
	۰/۲۸۱	۰/۴۰۶	۰/۰۳۱	۰/۱۱۶	۰/۰۰۱
روابط خانوادگی	۰/۱۱۹	۰/۰۴۱	۰/۰۸۴	۰/۱۵۴*	۰/۱۶۵*
	۰/۰۶۵	۰/۵۲۹	۰/۱۹۴	۰/۰۱۷	۰/۰۱۷
روابط مدرسه‌ای	۰/۱۳۸*	۰/۱۳۹*	۰/۱۸۹**	۰/۱۶۲**	۰/۲۵۱**
	۰/۰۴۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۲	۰/۰۰۳	۰/۰۰۰۱
روابط اجتماعی	۰/۱۳۵*	۰/۱۳۲*	۰/۱۲۵*	۰/۱۱۶	۰/۱۲۹*
	۰/۰۳۷	۰/۰۴۲	۰/۰۵۴	۰/۰۷۳	۰/۰۴۷
نمره کل سازگاری اجتماعی	۰/۲۵۵**	۰/۱۹۳**	۰/۳۱۱**	۰/۳۳۶**	۰/۳۴۷**
	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۰۱

۶ حیطه سازگاری اجتماعی

N = ۲۴۰

*P < ۰/۰۵

**P < ۰/۰۱

جدول ۷- ضرایب همبستگی بین ۸ حیطه جو عاطفی خانواده و نمره کلی شخصیت سنج کالیفرنیا

(سازگاری فردی - اجتماعی شخصیت سنج کالیفرنیا)			حیطه های روابط عاطفی
تعداد	سطح معناداری	همبستگی	خانواده
۲۴۰	۰/۰۰۰۱	۰/۳۴۸	محبت
۲۴۰	۰/۰۰۰۱	۰/۲۳۰	نوازش
۲۴۰	۰/۰۰۰۱	۰/۳۳۰	تأیید کردن
۲۴۰	۰/۰۰۰۱	۰/۳۰۳	تجربه های مشترک
۲۴۰	۰/۰۰۰۱	۰/۳۲۱	هدیه دادن
۲۴۰	۰/۰۰۰۱	۰/۳۷۱	تشویق کردن
۲۴۰	۰/۰۰۰۱	۰/۳۶۳	اعتماد کردن
۲۴۰	۰/۰۰۰۱	۰/۳۸۸	احساس امنیت
۲۴۰	۰/۰۰۰۱	۰/۴۶۱	نمره کل جو عاطفی خانواده

فرضیه چهارم: بین جو عاطفی خانواده (۸ حیطه) و عملکرد تحصیلی دانش آموزان پسر دبیرستانهای شهرستان مسجد سلیمان رابطه معنادار وجود دارد. نتایج بررسی این فرضیه در جدول ۸ ارائه شده است.

جدول ۸- ضرایب همبستگی بین ۸ حیطه جو عاطفی خانواده و عملکرد تحصیلی

(عملکرد تحصیلی)			حیطه های جو عاطفی
N	P	R	خانواده
۲۴۰	۰/۰۴۶	۰/۱۲۹*	محبت
۲۴۰	۰/۱۴۹	۰/۰۵۱	نوازش
۲۴۰	۰/۰۴۷	۰/۱۲۱*	تأیید کردن
۲۴۰	۰/۰۱۵	۰/۱۴۷*	تجربه های مشترک
۲۴۰	۰/۰۴۵۷	۰/۱۱۹*	هدیه دادن
۲۴۰	۰/۰۵	۰/۱۲۷*	تشویق کردن
۲۴۰	۰/۰۴۱۱*	۰/۱۱۲*	اعتماد کردن
۲۴۰	۰/۰۱۸	۰/۱۵۳*	احساس امنیت
۲۴۰	۰/۰۲۵	۰/۱۵۵*	نمره کل جو عاطفی خانواده

* = $P < 0/50$

همان‌طور که جدول ۸ نشان می‌دهد بین نمره کل جو عاطفی خانواده و عملکرد تحصیلی آزمودنیها رابطه مثبت و معنادار وجود دارد و بغیر از حیطة نوازش کردن بین بقیه حیطة‌های جو عاطفی خانواده و نمره کل عملکرد تحصیلی آزمودنیها در سطح $P < 0/05$ رابطه معنادار وجود دارد.

در ادامه به شرح و توضیح نتایج بررسی فرضیه‌های ۵، ۶ و ۷ پژوهش می‌پردازیم، این یافته‌ها در جدولهای ۹ تا ۱۴ تنظیم شده‌اند که به ترتیب ارائه می‌گردند. نتایج بررسی فرضیه پنجم پژوهش با استفاده از روش رگرسیون همزمان (جدول ۹) بیانگر آن است که بین ۸ حیطة جو عاطفی خانواده و نمره کل سازگاری فردی رابطه چندگانه وجود دارد و این رابطه چندگانه (R) بیشتر از رابطه ساده (r) هر کدام از حیطة‌های جو عاطفی خانواده با نمره کل سازگاری فردی است. همچنین مطابق جدول ۱۰ تحلیل رگرسیون روی متغیر پیش بین سازگاری فردی با ۸ حیطة جو عاطفی خانواده با روش رگرسیون قدم به قدم بیانگر آن است که از بین این ۸ حیطة، دو حیطة محبت کردن و احساس امنیت بیشترین همبستگی را با نمره کل سازگاری فردی آزمودنیها دارند.

نتایج به دست آمده از بررسی فرضیه ششم با استفاده از روش رگرسیون همزمان (جدول ۱۱) بیانگر آن است که بین ۸ حیطة جو عاطفی خانواده و نمره کل سازگاری اجتماعی رابطه چندگانه وجود دارد و این رابطه چندگانه (R) بیشتر از رابطه ساده (r) هر یک از حیطة‌های جو عاطفی خانواده با نمره کل سازگاری اجتماعی است.

همچنین مطابق جدول ۱۲ تحلیل رگرسیون روی متغیر پیش بین سازگاری اجتماعی با ۸ حیطة جو عاطفی خانواده به روش رگرسیون قدم به قدم بیانگر آن است که در بین این هشت حیطة، سه حیطة اعتماد کردن، احساس امنیت و تأیید کردن به ترتیب بیشترین همبستگی را با سازگاری اجتماعی آزمودنیها دارند.

مشاهده نتایج یافته‌های مربوط به فرضیه هفتم پژوهش با استفاده از روش رگرسیون همزمان (جدول ۱۳) بیانگر آن است که بین ۸ حیطة جو عاطفی خانواده و عملکرد تحصیلی آزمودنیها رابطه چندگانه وجود دارد و این رابطه چندگانه (R) بیشتر از رابطه ساده (r) هر یک از حیطة‌های جو عاطفی خانواده با عملکرد تحصیلی آزمودنیها می‌باشد. همچنین جدول ۱۴ نشان می‌دهد که تحلیل رگرسیون روی متغیر پیش بین عملکرد تحصیلی، با ۸ حیطة جو عاطفی خانواده به روش قدم به قدم مشخص نمود که حیطة‌های احساس امنیت، تجربه‌های مشترک و محبت کردن به ترتیب بیشترین همبستگی را با عملکرد تحصیلی آزمودنیها دارند.

جدول ۹- ضرایب همبستگی چندانگانه بین هشت حیلهٔ تزویر مطلق خانواده و نمرهٔ کل سازگاری فردی با استفاده از رگرسیون همزمان

شاخص‌های آماری متغیرهای پیش‌بین محبت	همبستگی چندانگانه ۰/۲۹۷۳*	ضریب تعیین RS ۰/۰۸۸	نسبت F احتمال P ضرایب رگرسیون								
			۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	
نوازش	۰/۲۹۷۳*	۰/۰۸۸	B=۰/۲۹۷۳*								
			۱=۳/۸۹	۱=۳/۸۹	۱=۳/۸۹	۱=۳/۸۹	۱=۳/۸۹	۱=۳/۸۹	۱=۳/۸۹	۱=۳/۸۹	
			P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	
تأیید کردن	۰/۳۰۴۳*	۰/۰۹۳	B=۰/۲۹۷۳*	B=۰/۰۸۱							
			۱=۳/۲۹	۱=۱/۰۴	۱=۰/۷۴	۱=۰/۵۱	۱=۱/۱۲	۱=۱/۱۲	۱=۱/۱۲	۱=۱/۱۲	
			P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	
تجزیه‌های مشترک	۰/۳۰۷۳*	۰/۰۹۴	B=۰/۲۹۷۳*	B=۰/۰۶۲	B=۰/۰۱۷	B=۰/۲۵۰*					
			۱=۳/۲۹	۱=۰/۷۴	۱=۰/۲۱	۱=۰/۵۱	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	
			P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	
هدیه دادن	۰/۳۲۳*	۰/۱۰۴	B=۰/۲۹۷۳*	B=۰/۰۶۵	B=۰/۰۶۵	B=۰/۲۳۳*					
			۱=۳/۲۹	۱=۰/۷۴	۱=۰/۷۴	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	
			P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	
تشریح	۰/۳۳۳*	۰/۱۱۸	B=۰/۲۹۷۳*	B=۰/۰۷۷	B=۰/۰۲۱	B=۰/۲۳۳*					
			۱=۳/۲۹	۱=۰/۷۴	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	
			P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	
اعتقاد	۰/۳۴۶*	۰/۱۲	B=۰/۲۹۷۳*	B=۰/۰۷۵	B=۰/۰۲۱	B=۰/۲۱۸*					
			۱=۳/۲۹	۱=۰/۷۴	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	
			P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	
امنیت	۰/۳۶۳*	۰/۱۳۱	B=۰/۲۹۷۳*	B=۰/۰۸	B=۰/۰۰۳	B=۰/۱۸۹*					
			۱=۳/۲۹	۱=۰/۷۴	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	۱=۰/۲۶	
			P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	P=۰/۰۰۰۱	

* P < ۰/۰۵ ** P < ۰/۰۱

جدول ۱۰- تحلیل رگرسیون روی متغیر ملاک سازگاری فردی با ۸ حیطه جو عاطفی خانواده به روش رگرسیون قدم به قدم

شاخص‌های آماری		متغیر ملاک (سازگاری فردی)					ضرایب رگرسیون
متغیرهای پیش‌بین		MR	RS	F	P	۱	۸
محبت		۰/۲۹۸	۰/۰۸۸	۲۳/۰۴۱	۰/۰۰۱	B=۰/۲۹۷	
						t=۴/۸	
						P=۰/۰۰۰۱	
احساس امنیت		۰/۳۳۷	۰/۱۱۳	۱۵/۱۴۹	۰/۰۰۱	B=۰/۱۷۵	B=۰/۲۲۳
						t=۲/۵۸۹	t=۳/۳۱۱
						P=۰/۰۱۰	P=۰/۰۰۱

جدول ۱۱- ضرایب همبستگی چندگانه بین هشت حیطه جو عاطفی با نمره کل سازگاری اجتماعی...^۱

جدول ۱۲- تحلیل رگرسیون روی متغیر ملاک سازگاری اجتماعی با ۸ حیطه جو عاطفی خانواده به روش رگرسیون قدم به قدم

شاخص‌های آماری		متغیر ملاک (سازگاری اجتماعی)					ضرایب رگرسیون	
متغیرهای پیش‌بین		MR	RS	F	P	۷	۸	۳
اعتماد کردن		۰/۳۶۱	۰/۱۳۰	۳۵/۶۰	۰/۰۰۰۱	B=۳۶۱		
						t=۵/۹۶		
						P=۰/۰۰۰۱		
احساس امنیت		۰/۴۵۰	۰/۱۶۴	۲۳/۲۰	۰/۰۰۰۱	B=۰/۲۴۵	B=۰/۲۱۷	
						t=۳/۴۹	t=۳/۰۸	
						P=۰/۰۰۱	P=۰/۰۰۲	
تأیید کردن		۰/۴۲۹	۰/۱۸۴	۱۷/۷۷	۰/۰۰۰۱	B=۰/۱۸۵	B=۰/۱۹۴	B=۰/۱۶۲
						t=۲/۵۱۰	t=۲/۷۵	t=۲/۴۳۸
						P=۰/۰۱۳	P=۰/۰۰۶	P=۰/۰۱۶

جدول ۱۱- ضرایب همبستگی چندانکه بین مدت حیطه جز عاطفی با نمره کل سازگاری اجتماعی با استفاده از روش رگرسیون معرمان

A	B	C	D	E	ضرایب رگرسیون		نسبت F	احتمال P	ضریب تعیین RS	همبستگی چندانکه	شاخص های آماری
					۱	۲					
معینیت	B = ۰/۲۵۷**				۱۶/۹				۰/۰۶۶	۰/۲۵۸**	مشترک های بیش بین
	۱ = ۲/۱۱										
	P = ۰/۰۰۰۱										
نوازش	B = -۰/۷۵				۸/۹۵				۰/۰۷	۰/۰۰۵**	
	۱ = ۱/۰۰۵										
	P = ۰/۳۱										
تجزیه های مشترک	B = -۰/۲۳**				۹/۶				-۰/۱۰۹	۰/۳۳**	
	۱ = ۳/۱۹										
	P = ۰/۰۰۲										
هدیه دادن	B = -۰/۱۷۵**				۸/۷				۰/۱۲۹	-۰/۳۵۹**	
	۱ = ۷/۳۳										
	P = ۰/۰۰۲										
تشریح	B = -۰/۱۶۷*				۷/۹۹				۰/۱۲۶	۰/۳۸۲**	
	۱ = ۲/۱۲										
	P = ۳/۰۳۳										
اعتماد	B = -۰/۱۹۷**				۸/۱۲				۰/۱۷۳	۰/۴۱۶**	
	۱ = ۷/۷۷										
	P = ۰/۰۰۶										
امینیت	B = -۰/۱۸۸				۷/۹۷				۰/۱۱۹	۰/۴۴**	
	۱ = ۷/۴۵										
	P = ۰/۰۱۵										
نوازش	B = -۰/۱۲۲				۷/۶۹				۰/۲۰۹	-۰/۲۵۸**	
	۱ = ۱/۵۹										
	P = ۰/۰۱۱										
تشریح	B = -۰/۱۱۳				۷/۶۹				۰/۱۱۹	۰/۴۴**	
	۱ = ۱/۴۹										
	P = ۰/۰۱۵										
اعتماد	B = -۰/۱۱۳				۷/۶۹				۰/۱۱۹	۰/۴۴**	
	۱ = ۱/۴۹										
	P = ۰/۰۱۵										
نوازش	B = -۰/۱۱۳				۷/۶۹				۰/۱۱۹	۰/۴۴**	
	۱ = ۱/۴۹										
	P = ۰/۰۱۵										
تشریح	B = -۰/۱۱۳				۷/۶۹				۰/۱۱۹	۰/۴۴**	
	۱ = ۱/۴۹										
	P = ۰/۰۱۵										
اعتماد	B = -۰/۱۱۳				۷/۶۹				۰/۱۱۹	۰/۴۴**	
	۱ = ۱/۴۹										
	P = ۰/۰۱۵										

**P < ۰/۰۱ *P < ۰/۰۵

جدول ۱۳- ضرایب همبستگی چندگانه بین مدت حیفه جز ماضی با عملکرد و تحصیل با استفاده از روش رگرسیون همزمان

متغیرهای آماری	همبستگی چندگانه	ضریب تعیین RS	نسبت F	ضرایب رگرسیون	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
متغیرهای پیش‌بین	۰/۱۲۴*	۰/۰۱۷	۴/۰۱	۲/۰۱	B = ۰/۱۳۹*	B = ۰/۱۳۹*	B = ۰/۱۳۹*	B = ۰/۱۳۹*	B = ۰/۱۳۹*	B = ۰/۱۳۹*	B = ۰/۱۳۹*	B = ۰/۱۳۹*
			۰/۰۴		t = ۲/۰۰۴	t = ۲/۰۰۴	t = ۲/۰۰۴	t = ۲/۰۰۴	t = ۲/۰۰۴	t = ۲/۰۰۴	t = ۲/۰۰۴	t = ۲/۰۰۴
			p = ۰/۰۴									
توارش	۰/۱۳۷*	۰/۰۲۳	۲/۵۹	B = ۰/۰۸۳	B = ۰/۱۷۳*	B = ۰/۰۸۳	B = ۰/۱۷۳*	B = ۰/۰۸۳	B = ۰/۱۷۳*	B = ۰/۰۸۳	B = ۰/۱۷۳*	B = ۰/۰۸۳
			۰/۰۴	t = ۲/۲۷	t = ۲/۲۷	t = ۲/۲۷	t = ۲/۲۷	t = ۲/۲۷	t = ۲/۲۷	t = ۲/۲۷	t = ۲/۲۷	t = ۲/۲۷
				P = ۰/۲۸	P = ۰/۲	P = ۰/۲۸	P = ۰/۲	P = ۰/۲۸	P = ۰/۲	P = ۰/۲۸	P = ۰/۲	P = ۰/۲۸
تابه‌کردن	۰/۱۸۱*	۰/۰۳۳	۲/۶۳	B = ۰/۱۳	B = ۰/۰۴	B = ۰/۲۲*	B = ۰/۲۲*	B = ۰/۱۳	B = ۰/۰۴	B = ۰/۲۲*	B = ۰/۲۲*	B = ۰/۱۳
			۰/۰۳۱	t = ۲/۷	t = ۲/۳۸	t = ۲/۷	t = ۲/۳۸	t = ۲/۳۳	t = ۲/۳۳	t = ۲/۳۳	t = ۲/۳۳	t = ۲/۳۳
				P = ۰/۰۰۷	P = ۰/۶۲	P = ۰/۰۰۷	P = ۰/۶۲	P = ۰/۱۰۳	P = ۰/۱۰۳	P = ۰/۱۰۳	P = ۰/۱۰۳	P = ۰/۱۰۳
تغیرهای مشترک	۰/۲۱۵*	۰/۰۴۶	۲/۸۱	B = ۰/۱۳	B = ۰/۰۷۱	B = ۰/۰۲	B = ۰/۰۲	B = ۰/۱۳	B = ۰/۰۷۱	B = ۰/۰۲	B = ۰/۰۲	B = ۰/۱۳
			۰/۰۲۶	t = ۲/۸۹	t = ۲/۱۵	t = ۲/۸۹	t = ۲/۱۵	t = ۱/۸۱	t = ۱/۸۱	t = ۱/۸۱	t = ۱/۸۱	t = ۱/۸۱
				P = ۰/۰۰۴	P = ۰/۰۷۱	P = ۰/۴۱	P = ۰/۴۱	P = ۰/۰۷۱	P = ۰/۴۱	P = ۰/۴۱	P = ۰/۴۱	P = ۰/۰۰۴
مدیه‌داند	۰/۰۵۲	۰/۰۲۷*	۲/۵۲	B = ۰/۰۵۵	B = ۰/۰۸۶	B = ۰/۰۵۵	B = ۰/۰۸۶	B = ۰/۰۴۲**	B = ۰/۰۴۲**	B = ۰/۰۵۵	B = ۰/۰۸۶	B = ۰/۰۴۲**
			۰/۰۳	t = ۱/۶۳	t = ۱/۶۳	t = ۱/۶۳	t = ۱/۶۳	t = ۱/۷۰	t = ۱/۷۰	t = ۱/۶۳	t = ۱/۶۳	t = ۱/۷۰
				P = ۰/۰۰۷	P = ۰/۵۲	P = ۰/۰۰۷	P = ۰/۵۲	P = ۰/۰۰۴	P = ۰/۰۰۴	P = ۰/۰۰۷	P = ۰/۵۲	P = ۰/۰۰۴
تشریح	۰/۰۷۱	۰/۲۲۶**	۲/۹۴	B = ۰/۰۹۹	B = ۰/۰۹۹	B = ۰/۰۹۹	B = ۰/۰۹۹	B = ۰/۱۷*	B = ۰/۱۷*	B = ۰/۰۹۹	B = ۰/۰۹۹	B = ۰/۱۷*
			۰/۰۰۹	t = ۲/۵	t = ۲/۵	t = ۲/۵	t = ۲/۵	t = ۲/۱۴	t = ۲/۱۴	t = ۲/۵	t = ۲/۵	t = ۲/۱۴
				P = ۰/۰۱۳	P = ۰/۲۵	P = ۰/۰۱۳	P = ۰/۲۵	P = ۰/۰۲۵	P = ۰/۰۲۵	P = ۰/۰۱۳	P = ۰/۲۵	P = ۰/۰۱۳
اعتقاد	۰/۰۷۲	۰/۲۶۸*	۲/۵۴	B = ۰/۰۹۷	B = ۰/۰۹۷	B = ۰/۰۹۷	B = ۰/۰۹۷	B = ۰/۱۷*	B = ۰/۱۷*	B = ۰/۰۹۷	B = ۰/۰۹۷	B = ۰/۱۷*
			۰/۰۱۵	t = ۲/۵۲	t = ۲/۵۲	t = ۲/۵۲	t = ۲/۵۲	t = ۱/۰۴	t = ۱/۰۴	t = ۲/۵۲	t = ۲/۵۲	t = ۱/۰۴
				P = ۰/۰۱۲	P = ۰/۴۱	P = ۰/۰۱۲	P = ۰/۴۱	P = ۰/۰۲۹	P = ۰/۰۲۹	P = ۰/۰۱۲	P = ۰/۴۱	P = ۰/۰۱۲
اهمیت	۰/۰۹۴	۰/۳۰۶**	۲/۹۶	B = ۰/۰۷۷	B = ۰/۰۷۷	B = ۰/۰۷۷	B = ۰/۰۷۷	B = ۰/۱۰۵*	B = ۰/۱۰۵*	B = ۰/۰۷۷	B = ۰/۰۷۷	B = ۰/۱۰۵*
			۰/۰۰۴	t = ۲/۰۱	t = ۲/۰۱	t = ۲/۰۱	t = ۲/۰۱	t = ۱/۸۶	t = ۱/۸۶	t = ۲/۰۱	t = ۲/۰۱	t = ۱/۸۶
				P = ۰/۰۴۵	P = ۰/۲۶	P = ۰/۰۴۵	P = ۰/۲۶	P = ۰/۰۱	P = ۰/۰۱	P = ۰/۰۴۵	P = ۰/۲۶	P = ۰/۰۴۵

**P < ۰/۰۱ *P < ۰/۰۵

جدول ۱۴- تحلیل رگرسیون روی متغیر ملاک (سازگاری اجتماعی) با ۸ حیطه جو عاطفی خانواده به روش رگرسیون قدم به قدم

شاخص‌های آماری			متغیر ملاک (سازگاری اجتماعی)					ضرایب رگرسیون	
متغیرهای پیش‌بین			MR	RS	F	P	۸	۴	۱
احساس امنیت			۰/۱۵۳	۰/۰۲۳	۵/۶۵۲	۰/۰۱۸	B=۰/۱۵۳		
							t=۲/۳۷۷		
							P=۰/۰۱۸		
تجربه‌های مشترک			۰/۲۹۹	۰/۰۵۲	۶/۴۹۴	۰/۰۰۲	B=۰/۱۸۶	B=۰/۲۲۸	
							t=۲/۶۸۱	t=۳/۳۸۸	
							P=۰/۰۰۸	P=۰/۰۰۱	
محبت کردن			۰/۲۶۲	۰/۰۶۸	۵/۷۲۶	۰/۰۰۱	B=۰/۱۴۵	B=۰/۲۲۸	B=۰/۱۸۵
							t=۲/۰۰۵	t=۳/۱۶۲	t=۲/۵۴۹
							P=۰/۰۴۶	P=۰/۰۰۲	P=۰/۰۱۱

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش رابطه جو عاطفی خانواده با سازگاری فردی - اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان پسر دبیرستانهای شهرستان مسجد سلیمان مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد که بیشتر فرضیه‌های تحقیق از لحاظ آماری تأیید شده‌اند از این یافته‌ها به‌طور کلی می‌توان به نتایج زیر دست یافت:

- ۱- بین هر یک از حیطه‌های جو عاطفی خانواده و سازگاری فردی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معنادار وجود دارد.
- ۲- بین هر یک از حیطه‌های جو عاطفی خانواده و سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معنادار وجود دارد.
- ۳- بین هر یک از حیطه‌های جو عاطفی خانواده و سازگاری فردی - اجتماعی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معنادار وجود دارد.
- ۴- بین هر یک از حیطه‌های جو عاطفی خانواده و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معنادار وجود دارد.

۵- بین ۸ حیطهٔ جوّ عاطفی خانواده و نمرهٔ کل سازگاری فردی دانش‌آموزان رابطهٔ چندگانه وجود دارد. و این رابطهٔ چندگانه بیشتر از رابطهٔ سادهٔ هر یک از آنها با سازگاری فردی است. به عبارت دیگر هر یک از حیطه‌های جوّ عاطفی خانواده بخشی از واریانس مربوط به سازگاری فردی آزمودنیها را تبیین می‌کند و نقش کل این حیطه‌ها با هم در این زمینه بیشتر است. همچنین از بین این هشت حیطه دو حیطهٔ محبت کردن و احساس امنیت بهترین پیش‌بینی‌کننده‌های سازگاری فردی آزمودنیها محسوب می‌شوند.

۶- بین هشت حیطهٔ جوّ عاطفی خانواده و نمرهٔ کل سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان رابطهٔ چندگانه وجود دارد و این رابطهٔ چندگانه بیشتر از رابطهٔ سادهٔ هر یک از آنها با سازگاری فردی است. به عبارت دیگر هر یک از حیطه‌های جوّ عاطفی خانواده بخشی از واریانس مربوط به سازگاری اجتماعی آزمودنیها را تبیین می‌کند و نقش کل این حیطه‌ها با هم در این زمینه بیشتر است. همچنین از بین ۸ حیطه، حیطهٔ اعتماد کردن، احساس امنیت و تأیید کردن بهترین پیش‌بینی‌کننده‌های سازگاری اجتماعی آزمودنیها محسوب می‌شوند.

۷- بین ۸ حیطهٔ جوّ عاطفی خانواده و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطهٔ چندگانه وجود دارد و این رابطهٔ چندگانه بیشتر از رابطهٔ سادهٔ هر یک از آنها با عملکرد تحصیلی است. به عبارت دیگر هر یک از حیطه‌های جوّ عاطفی خانواده بخشی از واریانس مربوط به عملکرد تحصیلی آزمودنیها را تبیین می‌کند و نقش کل این حیطه‌ها با هم در این زمینه بیشتر است. همچنین بین این ۸ حیطه، ۳ حیطهٔ احساس امنیت، تجربه‌های مشترک و محبت کردن بهترین پیش‌بینی‌کننده‌های عملکرد تحصیلی آزمودنیها محسوب می‌شوند.

نتایج این پژوهش مؤید یافته‌های پژوهش‌های گذشته در این زمینه (ایلینگورث، ۱۹۸۶؛ ویکو، ۱۹۹۳؛ کوردک و فاین، ۱۹۹۴؛ لاستر، مک‌آدو و پییز، ۱۹۹۴؛ چائو، ۱۹۹۴؛ فرجاد، ۱۳۷۲؛ محسنی کوچصفهانی، ۱۳۷۶؛ شریفی، ۱۳۷۶) می‌باشد. همسویی یافته‌های پژوهش حاضر و یافته‌های پژوهش‌های انجام شده در داخل و خارج از کشور بیانگر آن است که روابط عاطفی پدر و مادر با فرزندان نقش بسیار مهمی در فرایند رشد و سازگاری کودکان دارد. تبیین نتایج این پژوهش به مدد نظریه‌های مختلف روان‌شناسی که به ارتباط عاطفی والدین و فرزندان و چگونگی تأمین نیازهای عاطفی آنها توجه داشته‌اند امکان‌پذیر است. به عنوان مثال فروید بر تجربه‌های کودک در پنج سال نخست حیات و ارتباط عاطفی والدین با او و اریکسون بر اهمیت شکل‌گیری اعتماد در نخستین سال حیات تأکید ورزیده‌اند و یا مازلو (۱۹۷۰؛ ترجمهٔ رضوانی، ۱۳۷۲) در

نظریه انگیزشی - شخصیتی خود به ارضای نیازهای اساسی از جمله نیازهای عاطفی و نقش والدین در تأمین آنها توجه خاص مبذول داشته است و از نظر او سلامت جسمی و روانی و سازگاری در پرتو تحقق این نیازهای اساسی امکان‌پذیر است و اضطراب و دیگر جلوه‌های ناسازگاری زائیده محرومیت از ارضای این نیازهای اساسی است. بنابراین خانواده‌هایی که در آن اصل پذیرش فرزندان حکمفرماست و روابط گرم و صمیمانه‌ای را با فرزندان‌شان در پیش می‌گیرند و همواره نیازهای کودکان از راه مطلوب و در حد لزوم تأمین می‌شود، تأثیر بسیار خوبی در شخصیت و سازگاری کودکان خواهند داشت و کودکان این خانواده‌ها از نظر فردی، دارای اخلاقیات و سازندگی می‌باشند و به نیرو و قدرت خود اطمینان داشته و به تنهایی قادر به حل مشکلات خود هستند و زود به موفقیت می‌رسند و از نظر اجتماعی نیز با دوستان، همکلاسان، معلمان و به‌طور کلی محیط و اجتماع مشکلی نخواهند داشت و متعهد، دارای شخصیت قوی، واقعیت‌گرا، مبتکر، توانا و لایق در دفاع از خود و اجتماع خواهند بود. در پایان می‌توان نتیجه گرفت هر جا که ناسازگاری به چشم می‌خورد باید به دنبال ریشه‌ها و علل اجتماعی آن در محیط پرورشی اولیه فرد یعنی خانواده و نحوه ارتباط والدین با کودک و کیفیت برهمکنش‌های آنها با فرزندان‌شان باشیم. همچنین نتایج پژوهش حاضر از لحاظ آموزش و پرورش نیز حایز اهمیت است. بدیهی است که بی‌توجهی به نیازهای اساسی کودکان و نوجوانان و به وجود آوردن احساس ناامنی و خلأ عاطفی موجب آسیب‌پذیری، ناسازگاری و عدم آمادگی آنها برای یادگیری می‌شود. بنابراین اگر والدین به نیازهای عاطفی فرزندان خود در حد معقول رسیدگی کنند و با آگاهی از اصول تعلیم و تربیت و چگونگی رشد شخصیت و ویژگی‌های آنان، نسبت به آنها عمل کنند ما شاهد پیشرفت عملکرد تحصیلی خواهیم بود. کودکان و نوجوانان با برخورداری از کانون گرم خانواده و تأمین بیشتر نیازهای عاطفی و روانی، انگیزه بهتری در یادگیری و آموزش دروس خواهند داشت.

منابع

- شعاری‌نژاد، علی‌اکبر. (۱۳۶۴)، روان‌شناسی رشد، چاپ دوم، تهران، انتشارات اطلاعات.
- شریفی، امین. (۱۳۷۶)، «بررسی رابطه ارضای نیازهای عاطفی با سازگاری فردی - اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان پسر سال سوم مدارس راهنمایی شهر اهواز»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شهید چمران.

فرجاد، محمدحسین. (۱۳۷۲)، *آسیب‌شناسی اجتماعی خانواده و طلاق*، چاپ اول، تهران، انتشارات بدر.

کرسو، آدیلا پاسالیک. (۱۹۸۴)، «زندگی خانوادگی و نتایج تحصیلی»، ترجمه صادق صالحی، (۱۳۷۳)، ماهنامه گزیده مسائل آموزش بزرگسالان، سال چهارم، شماره ۳.

محسنی کوچصفهانی، ناهید. (۱۳۶۷)، «بررسی چگونگی روابط عمومی والدین بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر منطقه سعده‌آباد»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم تهران.

مازلو، ابراهام، اچ. (۱۹۷۰)، *انگیزش و شخصیت*، ترجمه احمد رضوانی، (۱۳۷۲)، مشهد، انتشارات آستان قدس رضوی.

نوابی‌نژاد، شکوه. (۱۳۸۰)، *رفتارهای بهنجار و نابهنجار کودکان و نوجوانان و راههای پیشگیری و درمان نابهنجاری*، چاپ سوم، تهران، انتشارات انجمن اولیاء و مربیان.

CALAT, JAMES. W. (1996). Introduction to Psychology 4 Edition. North carolina state University Brook/ cole publishing Company (itp).

CHAO, RUTH. K. (1994). Beyond parental control and authoritarian parenting style: understanding Chinese parenting style: understanding Chinese parenting through the cultural notion of training. child development, vol 65(4).

ILLINGWORTH, R. (1986). The normal child. (8 th ed) u.k: churchill Livingstene Inc.

KURDEK, LAWRENCE, A & FINE, MARK. (1994). Family acceptance and family control as predictors of adjustment in young adolescents. child development. vol 65(4).

LUSTER, TOM & MACADOO, HARRIETT & PIPES, (1994). Factors related to the achievement and adjustment of young african amrican children. child development, vol 65(4).

LUSTER, TOM & MACADOO, HARRIETT & PIPES, (1994), Factors related to the achievement and adjustment of young african amrican children. child development, vol 65(4).

VOICU, DANIALA. (1993). An examination of parent-child relation and psychological adjustment in relation. M.A 131/03, P. 1382.

وصول: ۸۲/۱۲/۲

پذیرش: ۸۳/۲/۶